

Martin Král: Národní soud s generálem Radolou Gajdou 1947

Případová studie (96 s.)

Téma bakalářské práce M. Krále bezesporu vzbudí pozornost i v současnosti, kdy se začaly objevovat na naší politické scéně pravicové, fašizující extrémní síly. Dokonce se utvořil například Klub přátel Radoly Gajdy Národní čest, jenž má své webové stránky, obsahující různé Gajdovy životopisy a nabízející „specifické“ interpretace uzlových událostí z Gajdova života. Král si zvolil poněkud jinou cestu a centrem své pozornosti a svého bádání učinil jeho proces před Národním soudem na jaře 1947.

Práci rozčlenil autor kromě úvodu a závěru do čtyř kapitol. V nich se vcelku rovnoměrně zabývá různými etapami Gajdova osudu a hlavní akcent položil na samotný průběh procesu a na reakce soudobého tisku. Výchozí heuristickou základnou se staly v první řadě materiály Národního soudu, deponované v pražském Národním archivu. Pro poznání a pochopení různých životních období se autor opíral o historiografickou literaturu i memoáry a také dobový tisk, na jehož stránkách sledoval odraz a zejména rozdíly v interpretaci soudního řízení. Je možné napsat, že v tomto ohledu naplnila bakalářská práce M. Krále své cíle a nastoluje některé podněty k zamyšlení i dalšímu výzkumu.

V úsilí objasnit poněkud tmavější či naopak pozitivní události nejednou narážel na nedostatek adekvátních dokumentů, které by přinesly zásadní důkazy. Tak např. Král uvažuje o Gajdově roli při úsilí Národní obce fašistické (NOF) postavit ho do čela nového státu a jak probíhaly akce Českého národního výboru (ČNV) po 15. březnu 1939. Nezbyvá mu však nic jiného, než aby napsal: „Nejsou přesvědčivé důkazy o tom, že by se on sám těchto plánů účastnil, nebo stál v pozadí, což potvrdil i Národní soud, ovšem vyloučit to nelze. Je také možné, že o podobných tendencích věděl, ale neudělal jim přítrž.“ (s. 41). Stejně do ztracena vyšla autorova snaha blíže objasnit a doložit Gajdovu pomoc odbojovým silám v protektorátu, konkrétně např. spolupráce s R. Seluckým, což mělo sehrát v procesu poměrně významnou roli (s. 68-71).

Aby sám lépe porozuměl retribučnímu soudnictví, roli Mimořádných lidových soudů a Národního soudu, otevřel M. Král kapitolu Proces obecnějším pohledem na vznik myšlenky retribucí až po realizaci v poválečných letech. Využívá především odborné publikace historiků. Všimá si zejména toho, jak oba pováleční ministři spravedlnosti – Stránský i Drtina - litovali, že nemohou stanout před Národním soudem lidé jako E. Moravec, E. Hácha, F. Chval-

kovský a tak přišli na řadu další nejen členové protektorátní vlády, ale také J. Syrový, R. Beran, a další druhorepublikoví politici včetně R. Gajdy. Zmiňuje se také o úsilí Sovětů ovlivnit rozsudky Národního soudu. Dokládá současně jak řadou veřejných vystoupení, tak postoji ve vládě komunisté sledovali především politické cíle než aby skutečně usilovali o zlepšování retribučního soudnictví. V závěru pak M. Král napsal, a to na základě rozboru dokumentů z procesu, že „podle mého názoru proběhlo soudní přelíčení na dobovou situaci vcelku korektně a objektivně“ (s. 91).

Chtěl bych ještě vyjádřit několik připomínek, spíše formálního rázu, ale někdy se dotýkajících historického řemesla. Proč autor cituje kupř. z Feierabendových vzpomínek či z knížky P. Tigrida z „druhé ruky“, z historiografické literatury (např. Borák, Staněk) a nikoli přímo! Totéž se týká dekretů prezidenta republiky, jejichž edici vydali Karel Jech a Karel Kaplan již v roce 1995 a co edičně vydané zápisy z moskevských jednání v březnu 1945? Autor používá tzv. Protektorát, avšak měl by vědět, že to byl název územního celku Protektorát Čechy a Morava, proto bez pejorativně znějícího tzv. V práci se také objevují překlepy např. místo správného Erban má autor Erman (s. 52). Několikrát je v odkazech i v závěrečném přehledu literatury a pramenů (mimochodem by měl být lépe strukturován, např. oddělit memoáry apod.) je nesprávně uvedeno jméno editora časopisu a historika Vladislav Lacina, zatímco má být Vlastislav. Možná při větší pečlivosti v konečné fázi psaní práce, by se tyto drobné lapsy neměly vůbec objevit.

Závěr: Bakalářská práce Martina Krále splňuje požadavky kladené na takovýto druh prací, a proto doporučuji, aby se stala předmětem obhajoby, a podle mého názoru by měla být klasifikována jako velmi dobrá.

V Praze dne 14. června 2010

PhDr. Jan Gebhart, DSc.